

INSTITUTUL DE CHIMIE

”APROBAT”

în ședința Consiliul științific al
Institutului de Chimie, proces verbal
nr. 2 din 05.02.2019,
Președintele Consiliul științific
Dr. habilitat, conf. cerc. Aculina ARÎCU



POLITICA PRIVIND ACCESUL DESCHIS LA INFORMAȚIE

1. Scopul și domeniul de aplicare al *Politicii privind accesul deschis la informație*

Institutul de Chimie, organizație de drept public din domeniul cercetării și inovării, cu forma juridică de organizare - instituție publică, care desfășoară activități de cercetări fundamentale și aplicative, de implementare a rezultatelor științifice și inovațiilor, de pregătire și de perfecționare a cadrelor științifice în domeniul chimiei,

- ✓ se angajează să promoveze știința și diseminarea rezultatelor cercetărilor pe o scară cât mai largă în beneficiul societății prin adoptarea de practici privind cercetarea deschisă, reproductibilă și responsabilă;
- ✓ recunoaște că Accesul Deschis (AD) la informație este acces online, gratuit, permanent, nerestricționat la documente, care permite vizualizarea, descărcarea, distribuirea, crearea lucrărilor derivate în orice mediu, realizate într-o formă corectă și responsabilă în limitele cadrului legal;
- ✓ recunoaște importanța strategică a Accesului Deschis (AD) la informație pentru contribuții la: (i) accelerarea inovării; (ii) încurajarea colaborării și evitarea dublării efortului; (iii) calitate îmbunătățită a rezultatelor (se bazează pe rezultatele cercetărilor anterioare); (iv) îmbunătățirea transparenței procesului științific (implicarea cetățenilor și a societății) și se angajează să disemineze rezultatele activității științifice;
- ✓ recunoaște, de asemenea, beneficiile AD pentru: (i) vizibilitatea și accesibilitatea cercetării pentru toți; (ii) avansarea cercetării academice; (iii) promovarea transferului de cunoștințe și tehnologii din mediul academic în sectorul public și privat; (iv) îmbunătățirea potențialului inovațional al instituțiilor de cercetare și a companiilor; (v) susținerea colaborărilor noi și a cercetărilor interdisciplinare; (vi) educarea unei societăți cu o cultură științifică și de cercetare; (vii) asigurarea rentabilității investițiilor în cercetarea finanțată din banii publici;
- ✓ aderă la principiile AD promovate de inițiativele și declarațiile naționale și internaționale.

În acest scop, Institutul de Chimie a definit următoarea *Politică privind Accesul Deschis la informație* care se aplică tuturor activităților și cercetătorilor din cadrul institutului. În cazurile în care cercetarea este finanțată de o terță parte, orice acord cu acea parte privind drepturile de acces, depozitare și stocare are prioritate față de această Politică.

2. Drepturi, roluri și responsabilități

Institutul de Chimie este responsabil pentru:

1. Sprijinirea și încurajarea tranziției către AD și știința deschisă prin acțiuni de educație, formare și conștientizare care vizează cercetători și alți angajați ai institutului. Dobândirea competențelor pentru aplicarea principiilor științei deschise ar trebui să fie parte integrantă a cursurilor de formare profesională și dezvoltare a carierei oferite cercetătorilor.

2. Dezvoltarea și furnizarea de mecanisme și servicii pentru stocarea, păstrarea în siguranță, înregistrarea, depunerea și distribuirea datelor de cercetare și a altor înregistrări, precum și pentru conservarea lor pe termen lung, și oferirea de îndrumări adecvate cercetătorilor.

3. Monitorizarea asigurării conformității prezentei Politici cu interesele autorilor.

4. Atribuirea licențelor deschise pentru conținut și date, luând în considerare drepturile de proprietate intelectuală (DPI), politicile de protecție a datelor și a documentației, precum și politica de licențiere deschisă (care impune un set coerent și cuprinzător de licențe).

Cercetătorii sunt responsabili pentru:

1. Gestionarea publicațiilor, datelor și resurselor pentru cercetare în conformitate cu principiile și cerințele exprimate în această Politică.

2. Respectarea cerințelor organizatorice, regulamentelor instituționale și contractuale legate de producerea, gestionarea, depozitarea și distribuirea publicațiilor și a datelor de cercetare în cazul în care nu există un alt acord cu părți terțe care să aibă prioritate.

3. Elaborarea unui plan de gestionare a datelor de cercetare pentru activitatea de cercetare pe care o coordonează, acolo unde este cazul.

4. Documentarea stării DPI a cercetării efectuate și alegerea tipului adecvat de licență pentru rezultatele cercetării.

3. Accesul deschis pentru publicații

1. Institutul de Chimie susține implementarea AD la publicațiile științifice prin două modele complementare: auto-arhivarea în repozitorii cu acces deschis și publicarea în reviste cu AD.

2. Institutul de Chimie cere ca autorii/cercetătorii institutului să pună la dispoziție datele bibliografice complete a publicațiilor științifice, inclusiv pagina web unde lucrarea poate fi vizualizată și codul DOI. Aceste informații servesc pentru completarea listelor publicațiilor laboratorului/institutului (plasate pe site-ul www.ichem.asm.md), de asemenea, pentru indexarea în repozitoriul național IBN (www.ibn.idsi.md) care asigură o mai bună diseminare a rezultatelor științifice.

3. Institutul de Chimie încurajează cercetătorii să publice articole în reviste care susțin AD la informație.

4. Permișiunea acordată de către autori reprezintă o licență, neexclusivă, irevocabilă (atât timp cât sunt respectați termenii licenței) care exercită toate drepturile în conformitate cu drepturile de autor, ea permite distribuția în AD a materialelor publicate cu condiția că acestea nu vor fi utilizate cu scopul de a obține profit.

5. În cazul în care publicația urmează să fie comercializată, autorii/ cercetătorii ai institutului vor negocia cu editorii (în timpul semnării acordurilor de copyright) plasarea lucrării în acces deschis după o perioadă de embargo.

6. Politica se va aplica la toate lucrările științifice publicate pe perioada în care autorul/ cercetătorul activează în cadrul Institutului de Chimie și care au fost realizate în cadrul proiectelor finanțate din banii publici, precum și în cadrul obligațiilor funcționale.

7. Cercetătorii Institutului de Chimie au dreptul să depună în arhiva /repositoriul național IBN publicații scrise înainte de data intrării în vigoare a Politicii actuale și să le ofere deschis ori de câte ori este posibil.

4. Acces deschis la teze de doctorat

Institutul de Chimie susține ca versiunea finală a tezelor de doctorat să fie depozitată în repozitoriul național CNAA (<http://www.cnaa.md/theses/>), iar autorii sunt încurajați să le distribuie pe paginile web personale.

5. Drept de autor (copyright) și licențe

1. Drepturile de autor sunt o formă de protecție recunoscută de lege pentru operele originale, indiferent de modalitatea de creație, de valoare, destinație, modul sau forma de exprimare.

2. Drepturile de autor se aplică și operelor publicate și celor nepublicate, operelor finalizate și celor nefinalizate.

3. Institutul de Chimie încurajează ca publicațiile să fie disponibile sub o licență de conținut deschis, cum ar fi Creative Commons (CC BY), de dorit licență Creative Commons de Atribuire-Necomercial (CC BY-NC).

4. Autorii care publică într-o revistă cu acces deschis sau într-o revistă hibrid ar trebui să aleagă Licența Creative Commons (CC), care permite cea mai mare libertate de reutilizare și este mandată în politicile finanțatorilor (CC BY).

5. Autorii trebuie să solicite permisiunea editorilor, organizatorilor de conferințe pentru a depozita o versiune a textului în întregime a publicației într-un repozitoriu.

6. Licențele Creative Commons (CC, www.creativecommons.org) se bazează pe drepturile de autor și permite autorilor și titularilor de drepturi de autor (persoane fizice și juridice) să distribuie lucrările lor în anumite condiții, iar consumatorii de conținut (persoane fizice și juridice) pot într-un mod simplu și ușor să utilizeze aceste produse.

7. Esența licențelor CC constă în faptul că acestea permit autorilor (titularilor drepturi de autor) să informeze publicul cu privire la orice drepturi asupra operelor lor pe care ar dori să le dea și ce drepturi ar dori să le rezerve. Licențele CC permit cu ușurință modificarea condițiilor privind drepturile de autor de la clasicul „toate drepturile rezervate” la „unele drepturi rezervate” sau în domeniul public „nici un drept rezervat”.

8. Fiecare licență Creative Commons funcționează peste tot în lume și este menținută atât timp cât se mențin drepturile de autor (www.creativecommons.org).

6. Starea actuală (realizări) și angajamente

În Institutul de Chimie, deși sporadic, elemente ale *Politicii privind accesul deschis* la informație au fost implementate și până la aprobarea prezentei Politici:

- 1) Institutul de Chimie plasa rapoartele științifice anuale și finale ale proiectelor de cercetare pe pagina web oficială (www.ichem.asm.md).
- 2) Institutul de Chimie încerca, pe cât este de posibil, să plaseze publicațiile științifice pe pagina electronică a fiecărui laborator de cercetare. Ulterior, odată cu lansarea IBN, publicațiile cercetătorilor institutului au fost indexate în acest repozitoriu național (www.ibn.idsi.md).
- 3) Institutul de Chimie, în calitate de fondator al revistei *Chemistry Journal of Moldova* (www.cjm.asm.md), a asigurat publicarea numerelor în acces deschis, suportând toate cheltuielile pentru procesarea manuscriselor și cheltuielile editorial-poligrafice. Revista întotdeauna a fost distribuită prin biblioteci și autorilor gratuit.
- 4) Institutul de Chimie/ revista *Chemistry Journal of Moldova* oferă acces deschis la varianta electronică a revistei prin site-ul revistei și prin Instrumentul Bibliometric Național (<https://ibn.idsi.md/ro/cjm>), sub licența deschisă CC-BY.
- 5) Accesul deschis al revistei *Chemistry Journal of Moldova* este confirmat de indexarea în DOAJ (2015), OAJI (2015) și ROAD (2015) (<http://www.cjm.asm.md/indexing>).
- 6) Politica editorială a revistei *Chemistry Journal of Moldova* privind accesul deschis, care specifică politicile editoriale de copyright și de autoarhivare, a fost înregistrată în registrul SHERPA RoMEO (2015). Politica adoptată și declarată este o politică de tip „Politică

Verde” de acces deschis, care prevede că autorii articolelor din această revistă pot arhiva versiunea preprint și postprint sau versiunea editorului în formatul PDF.

- 7) Începând cu anul 2016, fiecărui articol publicat în revista *Chemistry Journal of Moldova*, i se atribuie un cod digital DOI (permanent), care asigură identificarea publicației și distribuirea mult mai largă a acesteia. Toate cheltuielile de abonament cu Crosreff sunt suportate de către Institutul de Chimie.

În vederea asigurării unui acces mult mai deschis la informație Institutul de Chimie își asumă următoarele angajamente:

- 1) De a moderniza/ înnoi pagina web a Institutului de Chimie cu posibilități de plasare a informației în acces deschis într-un mod mai atractiv, asigurând pagini separate și interconectare pentru centre de cercetare/ laboratoare de cercetare / proiecte/ cercetători / liste de publicații / evenimente științifice / noutăți.
- 2) De a implementa politica atribuirii licențelor deschise de tipul CC-BY Rapoartelor științifice plasate pe site-ul Institutului de Chimie.
- 3) De a asigura indexarea tuturor publicațiilor cercetătorilor Institutului de Chimie în acces deschis (pe cât este posibil) pe site-ul institutului și în IBN.
- 4) De a continua asigurarea editării revistei *Chemistry Journal of Moldova* în acces deschis, adică asumarea tuturor cheltuielilor de procesare și editare.

7. Valabilitatea Politicii

Politica Institutului de Chimie privind Accesul Deschis la informație are efect imediat, intră în vigoare din data aprobării și va fi revizuită în funcție de necesitate.

Surse

- Recomandarea (UE) 2018/790 a Comisiei din 25 aprilie 2018 privind accesul la informațiile științifice și conservarea acestora. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0790&from=RO>
- Foaia națională de parcurs pentru integrarea Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare pe anii 2019-2021. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=378833>
- Știința Deschisă în Republica Moldova : Studiu = Open science in the Republic of Moldova : Study / Gheorghe Cuciureanu, Igor Cojocaru, Irina Cojocaru [et al.] ; Inst. de Dezvoltare a Soc. Informaționale. – Chișinău : Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, 2018 (Tipogr. „Print - Caro”). – 264 p. : fig., tab. Tit. paral.: lb. rom., engl. – Bibliogr.: p. 218 - 246 (284 tit.) – 150 ex. DOI: 10.5281/zenodo.1468418 ; ISBN 978-9975-3220-3-4, ISBN 978-9975-3220-4-1 <https://zenodo.org/record/1468418#.XD8bolUzbIW>
- Declarația privind Știința Deschisă în Republica Moldova. <https://idsi.md/stiinta-deschisa>
- Programul de activitate al Directorului Institutului de Chimie, dr. habilitat, conf. cerc. Aculina Arîcu, pe perioada 2019-2022.
- Institutional Open Access Policy. <https://spaces.wacren.net/pages/viewpage.action?pageId=7929892>